

Súd: Okresný súd Košice okolie
Spisová značka: 17C/378/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7513213591
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 12. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Tatranská
ECLI: ECLI:SK:OSKE3:2014:7513213591.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice-okolie, sudkyňa JUDr. Oľga Tatranská, v právnej veci žalobcu: PROFÍ CREDIT Slovakia, s.r.o., IČO: 35 792 752, so sídlom Pribinova 25, Bratislava, zast.: AK JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., so sídlom Kubániho 16, Bratislava, proti žalovaným: X/ C. Y., G.. X.X.XXXX Q. X/ N. Y., G.. XX.X.XXXX, U. E. K. A. Č.. XX, za účasti vedľajšieho účastníka: OZ právna pomoc spotrebiteľom, IČO: 42 247 268, so sídlom Sofijská 13, Košice, zast.: JUDr. Ladislav Mikluš, advokát, so sídlom Stará Baštová 2, Košice v konaní o zaplatenie 1993,44 eura s prísl. takto

rozhodol:

Žaloba sa zamietá.

Žalobca je povinný zaplatiť vedľajšiemu účastníkovi trovy konania titulom právneho zastúpenia na účet č. 4200922518/8360, VS: 18058 84,73 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Žalobca sa podanou žalobou domáhal na žalovaných zaplatenia sumy 1993,44 eura s 9% ročným úrokom z omeškania od 16.2.2010 do zaplatenia a náhrady trov konania.

Žalovaní, ktorí vzniesli námietku premlčania, navrhli žalobu zamietnuť.

Vedľajší účastník, ktorý vstúpil do konania na strane žalovaných dňa 12.5.2014, navrhol žalobu zamietnuť.

Súd nariadil pojednávanie na deň 1.12.2014, ktorého sa zúčastnili iba žalovaní, preto súd vykonal dokazovanie ich výsluchom, listinnými dôkazmi, na základe čoho zistil tento skutkový, a ustálil tento právny stav:

Žalobca v žalobe tvrdil, že zmluvou o revolvingovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 18.8.2009 poskytol žalovaným revolvingový úver 1493,73eur, ktorý sa žalovaný v 1. rade zaviazal splatiť v 24 mesačných splátkach po 102,64 eura v termínoch podľa splátkového kalendára dohodnutého v zmluve. Žalovaná v 2. rade pristúpila k záväzku žalovaného v 1. rade ako spoludlžník. Žalovaný sa dostal do omeškania už s 1. splátkou a napokon do uplatnenia práva žalobcu t.j. do okamžitej splatnosti úveru zaplatil sumu 102,64 eura. Keďže bol žalovaný v omeškaní so splátkou po dobu dlhšiu ako 3 mesiace, žalobca úver podľa § 565 Obč. zákonníka zosplatnil, ktorého výška v dlžnej sume činila 2360,72 eura, a ktorú mal zaplatiť do 16.2.2010. Žalovaný zaplatil ešte 367,28 eura. Na základe uvedeného sa preto žalobca domáha tiež zákonného úroku z omeškania z dlžnej sumy 1993,44 eur od 16.2.2010 do zaplatenia.

Za účelom preukázania svojich tvrdení žalobca predložil súdu listiny, ktorých obsah súd stručne oboznamuje nižšie, a z ktorých zistil nasledovné:

Úverový vzťah bol založený na základe žiadosti/zmluvy o revolvingovom úvere č. 8300023965 zo dňa 18.8.2009 na predtlačenom formulári (čl. 8) Ten je rozdelený na niekoľko častí a to :

časť 1: - údaje o veriteľovi (žalobcovi)

časť 2: - údaje o dlžníkovi (žalovaný)

časť 3: - spoludlžník (žalovaná 2)

časť 4: - spoludlžník (nevyplnené)

časť 5: - údaje o požadovanom revolvingovom úvere: dlžník žiada spoločnosť PROFÍ CREDIT Slovakia s.r.o. o poskytnutie úveru za nasledovných podmienok:

- a) poskytnutá čiastka úveru (úverový limit) 1493,73 eura
- b) splatnosť úveru (počet splátok/splatnosť - deň v mesiaci) 24/10
- c) mesačná splátka (vrátane úrokov)..... 102,64 eura
- e) zmluvná odmena (celkové náklady spotrebiteľa) ... 969,53 eura
- f) predpokladaná RPMN (v%) 68,82%
- g) ročná úroková sadzba 68,82%
- h) priemer RPMN: 37,93%
- i) poskytnutá čiastka revolvingu: 997,61 eura
- k) zml. odmena za poskytnutie revolving ... 849,83 eura
- l) predpokladaná RPMN po poskytnutí revolvingu: 56,84%
- m) ročná úroková sadzba revolvingu: 62,76%

časť 6: - údaje o schválenom revolvingovom úvere:

- a) poskytnutá čiastka úveru (úverový limit) 1493,73 eura
- b) splatnosť úveru (počet splátok/splatnosť - deň v mesiaci) 24/10
- c) mesačná splátka (vrátane úrokov)..... 102,64 eura
- e) náklady spotrebiteľa 969,53 eura
- f) RPMN za úver (v%) 63,09%
- g) ročná úroková sadzba 68,82%
- h) priemer RPMN: 37,93%
- i) poskytnutá čiastka revolvingu: 997,61 eura
- k) zmluvná odmena za úver ... 849,83 eura
- l) predpokladaná RPMN po poskytnutí revolvingu: 51,68%
- m) ročná úroková sadzba revolvingu: 62,76%

Z oznámenia veriteľa o schválení úveru (čl. 13) zo dňa 18.8.2009 vyplývajú ohľadom samotného úveru tieto fakty:

- schválený výška úveru: 1493,73eur (45000 Sk)
- splatnosť úveru 24 mesiacov
- výška mesačnej splátky úveru: 102,64 eura (3092,13Sk)
- dátum splatnosti prvej splátky: 10.10.2009
- dátum poslednej splátky: 10.9.2011
- periodicita splácania: mesačne
- dátum splatnosti splátky: 10.
- celková výška úveru: 1493,73 eura (45 000 Sk)
- RPMN úveru 63,09%
- priemerná hodnota RPMN ku dňu uzavretia zmluvy 37,93%
- schválená výška revolvingu 1115,91 eura
- zvýšenie celkovej výšky úveru po vykonaní revolvingu detto
- výška mesačnej splátky po vykonaní revolvingu 102,64 eura
- RPMN po vykonaní revolvingu 51,68%
- úverový limit 1493,73 eura
- odmena za poskytnutie úveru 1143,03 eura
- odplata za poskytnutie služby 173,50 eura
- ročná úroková sadzba úveru: 68,81 %
- zmluvná odmena za poskytnutie každého revolvingu 849,83 eura
- ročná úroková sadzba revolvingu 62,76%

- dátum platnosti a účinnosti zmluvy: 18.8.20098

V závere tohto Oznámenia je uvedené číslo účtu XXXXXXXXXXX/XXXX, VS: XXXXXXXXXXX, na ktorý mali žalovaní splátky poukazovať.

Z listu žalobcu z 24.1.2010 - oznámenia o zosplatnení (čl. 4) vyplýva (uvádza stručne): k dnešnému dňu ste v omeškaní s úhradou splátok č. 2, 3, 4, . Suma omeškaných splátok je spolu 307,92 eura a aktuálne omeškanie na najstaršej splátke trvá 75 dní. V prípade, ak ste v ktoroukoľvek splátkou v omeškaní o viac ako 3 mesiace a uplynie 15 dní od doručenia tohto oznámenia, stanú sa splatné všetky záväzky zo zmluvy, ktoré sa majú stať splatnými až v budúcnosti. Stratíte tým výhodu splátok a celý dlh budete povinný splatiť naraz. Žalobca uvedený list doručil žalovanému 28.1.2010(doručenka na čl. 12).

Z karty klienta (čl. 14) súd zistil, že žalovaným bola reálne vyplatená suma vo výške 1320,23 eur. Z prehľadu v tomto splátkovom kalendári je aj uvedený konkrétny deň a výška úhrady a súd zistil, že za obdobie od 15.10.2009 ku dňu zosplatnenia zaplatili 102,64 eura a po zosplatnení sumu 367,28 eura, celkom 469,92 eura.

Okrem vyššie oboznámených listín nebol súdu predložené žiadne iné dôkazy.

V kontroverzne znejúcom vyjadrení k žalobe zo dňa 24.5.2012 vedľajší účastník priznal, (súd uvádza stručne) že žalobcovi patrí iba 850,31 eur ako rozdiel medzi požičanou sumou a sumou 469,92, ktorú zaplatili. Poukázal na skutočnosť, že zmluvné dojednanie o úrokovej sadzbe 93,29% ročne je trestným činom úžery, keďže priemerná výška úverov obchodných bánk v aktuálnom období bola 14,83%, čím sú úroky v zmluve o 629% vyššie a preto je zmluva pre rozpor so zákonom neplatná; a teda žalobca sa môže domáhať iba toho, čo žalovaným reálne požičal. Poukázal tiež na to, že „poplatok za odklad splátok“ bez ohľadu na to, či si spotrebiteľ želá alebo nie, nebol zahrnutý do RPMN a teda údaj o RPMN nie je pravdivý. Z toho dôvodu je zmluva bez úrokov a bez poplatkov. Poukázal na znenie § 53 ods. 6 OZ, podľa ktorého nesmie odplata podstatne prevyšovať odplatu požadovanú na finančnom trhu za spotrebiteľské úvery v obdobných prípadoch. Úžera síce nie je upravená v civilnoprávných predpisoch, ale odporuje dobrým mravom a teda aj ust. §3 OZ a v tejto súvislosti odcitoval rozsudok NS ČR 21 Cdo 1484/2004 a iné.

Vzhľadom na to, že pre civilnoprávnu úžeru je právny úkon absolútne neplatný pre rozpor s dobrými mravmi (rozsudok KS Prešov 3Co/151/2013), žalobca má právo na vrátenie toho, čo spotrebiteľovi požičal. Hoci navrhol žalobubou ako celok zamietnuť, vzhľadom na dlh žalovaných 850,31 eura činí úspech žalovaných a tiež vedľajšieho účastníka 42,65%, a preto si vyúčtoval trovy konania sumou 84,73% (42,65% zo sumy trov 198,66 eura).

Vo vyjadrení žalobcu zo dňa 26.11.2014, doručenom súdu dňa 28.11.2014 (v piatok t.j. 1 deň pred pojednávaním) žalobca argumentoval, že - súd uvádza stručne- vstup združenia do konania na strane žalovaných bez toho, aby preukázalo, že je odborne i personálne spôsobilé vykonávať náplň svojej činnosti, je obchádzaním zákona a je otáznou, akým spôsobom toto združenie plní funkciu ochrany práv spotrebiteľa. Ozrejmil v ňom tiež, že zmluvné dojednania ohľadom úrokov, uvedených v úverovej zmluve, zodpovedajú zákonnej úprave maximálne výšky odplaty za poskytnutie spotrebiteľského úveru (nesmie prevýšiť sumu, ktorá zodpovedá dvojnásobku priemernej hodnoty RPMN pre príslušný typ spotrebiteľského úveru platnej ku dňu podpisu zmluvy a súčasne nesmie prevýšiť sumu, ktorá zodpovedá štvornásobku hodnoty váženého priemeru priemerných hodnôt RPMN a priemernej úrokovej miery za všetky typy spotrebiteľských úverov platnej ku dňu podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

O.i. akcentoval, že v prejednávanej veci sú celkovými nákladmi len úroky a to vo výške v zmysle platnej právnej úpravy. Vedľajší účastník použil vo vyjadrení k žalobe použil inštitút, upravený v § 53 ods. 6 OZ, ktorý bol zavedený do Obč. zákonníka až s účinnosťou od 1.6.2014, ktorý sa však na vzťahy, vzniknuté pred účinnosťou danej novely, nevzťahuje.

V tomto podaní žalobca zároveň namietol prípustnosť vedľajšieho účastníka do konania a navrhol, aby súd vstup vedľajšieho účastníka do konania nepripustil.

Podľa § 5 OSP:

(1) Súdny poskytuje pri plnení svojich úloh účastníkom v občianskom súdnom konaní poučenia o ich procesných právach a povinnostiach.

(2) Súdny povinnosť podľa odseku 1 nemá, ak je účastník v občianskom súdnom konaní zastúpený advokátom.

Podľa § 6 OSP:

V konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 93 ods. 3 druhej vety OSP o prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh.

Podľa § 100 ods. 1 prvej vety OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Podľa § 101 ods. 3 OSP ak súd vyzve účastníka, aby sa vyjadril o určitom návrhu, ktorý sa týka postupu a vedenia konania, môže pripojiť doložku, že ak sa účastník v určitej lehote nevyjadrí, bude sa predpokladať, že nemá námietky.

Z uvedených ustanovení Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že súdy sú v konaní povinné postupovať tak, aby zabezpečili spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP), a pritom sú povinné dbať na to, aby nedochádzalo k porušovaniu práv a právom chránených záujmov žiadnej osoby vrátane účastníkov konania (§ 2 OSP). V konaní súd postupuje i bez ďalších návrhov účastníkov (§ 100 ods. 1 OSP) a je oprávnený vyzvať účastníka, aby sa vyjadril o určitom návrhu týkajúcom sa postupu a vedenia konania (§ 101 ods. 3 OSP) (PL.ÚS 1/2014 z 29.1.2014).

Určitý subjekt stáva vedľajším účastníkom už v momente, keď súdu dôjde jeho procesný úkon obsahujúci prejav vôle vstúpiť do konania. Účastník konania má preto právo svojím nesúhlasom zabrániť tomu, aby pred súdom na jeho strane v pozícii vedľajšieho účastníka konal ten, koho účasť v konaní si neželá. V zmysle vyššie uvedeného zodpovedá zákonu procesný postup súdu, v rámci ktorého oznámi účastníkom konania, že určitý subjekt vstúpil do konania ako vedľajší účastník a vyzve ich, aby sa k tomuto vstupu vyjadrili. Súdom vyzvaní účastníci môžu vyjadriť svoje nesúhlasné stanovisko so vstupom vedľajšieho účastníka do konania. Vedľajší účastník nadobúda svoje procesné postavenie aj bez rozhodnutia súdu - už tým, že súdu dôjde jeho oznámenie o vstupe do konania a o prípustnosti vedľajšieho účastníctva rozhoduje súd len ak účastník konania namietne neprípustnosť vstupu vedľajšieho účastníka do konania. V súlade s vyššie uvedeným procesný súd po tom, ako dňa 12.5.2014 vstúpil do konania na strane žalovaných, písomne vyzval tak žalobcu, ako aj žalovaných, aby sa k tomuto vstupu vedľajšieho účastníka vyjadrili v lehote do 15 dní od doručenia výzvy. Výzva spolu s písomným vyjadrením vedľajšieho účastníka k návrhu bol právnomu zástupcovi žalobcu doručený dňa 25.8.2014 a tiež žalovaným, pričom žalobca nielen v stanovenej lehote ale ani v období ďalších 4 mesiacov námietku voči vstupu vedľajšieho účastníka nevzniesol a preto súd s vedľajším účastníkom konal ako s účastníkom, podporujúcim záujmy žalovaných. Súd sa preto námietkou voči vstupu vedľajšieho účastníka, ktorú žalobca uplatnil až v podaní, doručenom súdu dňa 28.11.2014 nezaoberal.

Žalovaní vo výpovedi dňa 1.12.2014 na súde zhodne vypovedali, že súrne potrebovali peniaze kvôli veľkému problému so zdravotným stavom ich dcéry. Jedného dňa našli v schránke akýsi leták a následne po telefonickom kontakte sa osobne stretli s nejakou paňou v budove pošty na Sídlišku Nad Jazerom v Košiciach. Podľa jej inštrukcie si zriadili účet v banke - VÚB a.s. pri OC Dargov, na ktorý im v priebehu niekoľkých dní nabehli peniaze, avšak cca o 5000 Sk menej. Tlačivo zmluvy kompletne vypísala dotyčná pani a to nielen v časti o schválenom úvere, ale aj časť o požadovanom úvere, pod ktoré sa už iba podpísali.

Po krátkom čase však žalovaný v 1. rade prišiel o prácu a splátky už nemohli posielat'.

Zhodne potvrdili, že list žalobcu zo dňa 24.1.2010 o zosplatnení úveru bol žalovanému v 1. rade doručený. Na danom pojednávaní zároveň obaja vzniesli námietku premlčania.

Súd vyhodnotil vykonané dokazovanie jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti, na základe čoho právne uzatvára:

Niet pochýb o tom, že medzi účastníkmi došlo k uzavretiu spotrebiteľskej zmluvy, upravenej v zákone 258/2001 Z.z., ktorý je vo vzťahu k Občianskemu zákonníku i Obchodnému zákonníku v pomere špeciality.

Podľa ust. § 497 Obch. zák. Zmluvou o úvere sa zaväzuje veriteľ, že na požiadanie dlžníka poskytne v jeho prospech peňažné prostriedky do určitej sumy, a dlžník sa zaväzuje poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť úroky.

Podľa ust. § 502 Obch. zák. (1) Od doby poskytnutia peňažných prostriedkov je dlžník povinný platiť z nich úroky v dojednanej výške, inak v najvyššej prípustnej výške ustanovenej zákonom alebo na základe zákona. Ak úroky nie sú takto určené, je dlžník povinný platiť obvyklé úroky požadované za úvery, ktoré poskytujú banky v mieste sídla dlžníka v čase uzavretia zmluvy. Ak strany dojednávajú úroky vyššie než prípustné podľa zákona alebo na základe zákona, je dlžník povinný platiť úroky v najvyššie prípustnej výške.

Hlavný právny vzťah je však založený zmluvou o spotrebiteľskom úvere a vznikol podľa osobitného predpisu, ktorý je lex specialis k všeobecnej právnej norme. Tento vzťah podlieha režimu spotrebiteľských úverov podľa zákona 258/2001 Z.z., ako aj aplikácii všeobecných ustanovení ochrany spotrebiteľa podľa Občianskeho zákonníka, pretože: normy obchodného práva (vrátane všeobecnej úpravy úveru) sú použiteľné len vtedy, ak neodporujú úprave majúcej z povahy veci prednosť, teda úprave spotrebiteľských vzťahov v Obč. zákonníku a v predpisoch vydaných na jeho vykonanie. Medzi tromi zákonmi, prichádzajúcimi takto o úvahy (1. zákon o spotrebiteľskom úvere, 2. Občiansky zákonník, 3. Obchodný zákonník) panuje pomer, že primárne sa použije predpis špeciálny, ak tento určitú otázku neupravuje resp. tak nečiní úplne, nastupuje po ňom úprava spotrebiteľského práva všeobecne v širšom slova zmysle, teda úprava podľa Obč. zákonníka.

To znamená, že úprava Obchodného zákonníka sa môže na takýto prípad uplatniť len vtedy, keď nenarazí na obmedzenie v Občianskom zákonníku a vykonávacích predpisoch k nemu.

Podľa § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka (platného a účinného v čase spísania Zmluvy o úvere spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluvy o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v ôsmej časti toho zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy.

Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 52 ods. 3 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka").

Podľa § 54 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

Podľa § 3 ods. 1 OZ: Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

Pri posúdení primeranosti dojednanej výšky úroku treba prihliadnuť na celkové okolnosti úkonu, jeho pohnútky a účel, ktorý sledoval. Predovšetkým však treba porovnať dojednaný úrok s úrokovou mierou obvyklou z praxe peňažných ústavov.

1/ V danom prípade súd zistil, že priemerná úroková sadzba obchodných bánk v čase uzavretia zmluvy bola za prvý štvrtrok r. 2010 v sadzbe 14,83%. V zmluve bol úrok z úveru neurčitým a nejasným spôsobom v časti 6 zmluvy uvedený raz v sadzbe 68,82% ročne a o tri riadky nižšie v sadzbe 62,763%. Bez ohľadu na to, o ktorej sadzbe sa malo uvažovať, aj sadzba 62,76 % predstavuje viac než 423% výpočtového základu (!!!) a sú viac než o 323% vyššie než obvyklá úroková miera. Takto stanovené úroky, vykazujúce znaky úžery, je potrebné považovať za úroky dojednané v rozpore s dobrými mravmi čo spôsobuje absolútnu neplatnosť tejto časti dojednávania.

Dobré mravy možno stotožniť so všeobecne spoločensky uznávanými zásadami konania v právnom styku (poctivosť, nezneužívame výkonu práv, nešikanózny spôsob výkonu práva, rešpektovanie rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov). Vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 137/2003 (Zo súdnej praxe č. 62/2004) Najvyšší súd SR už uviedol, že za právny úkon priečiaci sa dobrým mravom v zmysle § 3 ods. 1 OZ treba považovať úkon, ktorý je všeobecne neakceptovateľný z hľadiska v spoločnosti prevládajúcich mravných zásad a princípov vzájomných vzťahov medzi ľuďmi. Súlad právneho úkonu s dobrými mravmi treba posudzovať vždy komplexne so zreteľom na konkrétnu situáciu na oboch stranách sporu (nielen osoby vykonávajúcej určité právo, ale aj osoby týmto úkonom dotknutej), s prihliadnutím na všetky rozhodujúce okolnosti a nezávisle od vedomia a vôle (zavinenia) toho, kto právo alebo povinnosť vykonáva. Ustanovenie § 3 ods. 1 OZ nemá vlastnú priamu normotvornú platnosť - upravuje iba spôsob aplikácie a interpretácie ustanovení, ktoré priamo upravujú právne vzťahy, a to na základe všeobecných pravidiel morálnych, elementárnej slušnosti a tolerance a morálneho charakteru konajúcich.

V súlade s dobrými mravmi je len také konanie veriteľa, ktorý sa pri peňažnej pôžičke uspokojí bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty, a ktorý peňažné prostriedky mieni zhodnotiť obvyklým spôsobom. Neprimeranou preto odporujúcou dobrým mravom je taká výška dohodnutých úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe dojednaní obvyklú, určenú najmä s prihliadnutím k najvyšším sadzbám, uplatňovaným bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek (rozsudok NS SR z 26.4.2012 - 5Cdo 26/2011

Ústavný súd SR v náleze z 28. februára 1995 sp. zn. PL. ÚS 10/95 (Zbierke zákonov SR, čiastka 20, číslo 51/1995), ktorým rozhodol o nesúlade ustanovenia § 13 vyhlášky ministerstva spravodlivosti č. 45/1964 Zb. s ustanovením § 658 ods. 1 OZ okrem iného uviedol, že aj keď sú úroky z pôžičky (§ 658 ods. 1 OZ) predmetom zmluvnej voľnosti medzi účastníkmi neznamená to, že možno dohodnúť úroky v akejkoľvek výške. Dohoda o úrokoch musí byť v súlade s ustanovením § 39 OZ, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom. Závisí preto od rozhodnutia súdu, aby v konkrétnom prípade ustálil, či výška dohodnutých úrokov je alebo nie je v súlade s dobrými mravmi.

Ústavným súdom vyslovený názor korešponduje s tézou (používanou predovšetkým právnou vedou a teóriou), že zásada zmluvnej voľnosti v súkromnom práve nie je absolútna a nachádza svoje obmedzenie (z hľadiska obsahovej náplne právnych úkonov) napr. pri aplikácii korektívov rozporu s dobrými mravmi. Usmerňovanie zásady zmluvnej voľnosti prostredníctvom uvedených korektívov (ako aj pri zákonom zákaze) nepochybne prispieva k spoločenskej a právnej akceptácii zásady zmluvnej spravodlivosti v súkromnom práve. Pokiaľ ide o primeranosť výšky úrokov z pôžičky - problematika dobrých mravov úzko súvisí s doktrínou o neprípustnom, resp. neprimeranom znevýhodnení založenom právnom úkonom. Tento princíp nadobudol v modernom práve váhu a význam a slúži určitým obmedzujúcim spôsobom k naplneniu zásady zmluvnej spravodlivosti.

Na vyššie cit. judikatúru súd poukázal preto, že v rámci posudzovania primeranosti dohodnutého úroku z úveru zisťoval a aj zistil mieru obvyklú (14,86%) a to Úrokovými mierami vykazovanými domácimi úverovými inštitúciami vypočítanými harmonizovanej metodiky, ktorá v súlade s Nariadením (EC) No 63/2002 ECB, sektorová klasifikácia v súlade s ESA 95, úvery poskytované v eurách rezidentom eurozóny - priemerné úrokové miery zo stavu nových a nových obchodov - Nové obchody za obdobie - domácnosti - spotrebiteľské úvery a ostatné úvery.

Na margo tvrdení žalobcu o tom, že použitie § 53 ods. 6, zavedený do Obč. zákonníka zákonom č. 104/2014, účinným od 1.6.2014 v danej veci neprichádza do úvahy, súd s týmto tvrdením nesúhlasí a to preto, že predovšetkým je treba poukázať na to, že zákonná úprava len reflektovala na takmer ustálenú jurisdikciu a jednotnú aplikačnú prax súdov, rozhodujúcich o týchto a podobných okolnostiach. Ohľadom výšky zmluvných úrokov však právna úprava v § 502 Obchodného zákonníka sa od r. 1991 nezmenila a ani naň nadväzujúca judikatúra súdov SR, najmä ohľadom spotrebiteľských úverov, sa nerozhádza.

Ohľadom zmluvných úrokov, rozporne uvedených v zmluve raz v sadzbe 68,82% a raz v sadzbe 62,76% je však možno ustáliť, a v tomto rozsahu s tvrdením vedľajšieho účastníka ja súhlasiť, že sú dojednané v rozpore tak s ust. § 502 OBZ ako aj v rozpore s § 3 Obč. zákonníka a preto táto časť, oddeliteľná od ostatného obsahu zmluvy, je absolútne neplatná.

2/ Podľa tvrdenia žalobcu predmetom zmluvy bol revolvingový úver v sume 1493,73 eura (45 000 Sk). V údajoch v časti 6. zmluvy „o schválenom revolvingovom úvere“ sa v časti: poskytnutá čiastka revolvingu uvádza raz suma 1493,93 eura, no o tri riadky nižšie, že poskytnutá bola čiastka revolvingu 997,61 eura (30054 Sk) V Oznámení veriteľa o schválení úveru sa taktiež uvádza suma raz 1493,73 eura a nižšie suma schváleného revolvingu 969,83 eura.

V prvom rade súd poukazuje na tvrdenie žalobcu, že medzi účastníkmi konania došlo k uzavretiu revolvingového úveru. Pojem „revolving“ (otáčanie, opakovanie) svojím obsahom a významom znamená, že dlžník môže vo svojej podstate pri pravidelnom splácaní po neobmedzenú dobu finančné prostriedky, ktoré mu veriteľ poskytol, opakovane čerpať. Práve z tohto dôvodu nie je možné presne u tohto typu úverového vzťahu určiť RPMN, pretože zmluvne nie je konečná doba vrátenia peňazí určiteľná vzhľadom na možnosť ich opakovaného čerpania. Tento úver však, je možné týmto pojmom nazvať len vtedy, ak poskytnutý úverový rámec spolu s povinnosťou splácania peňazí zo strany dlžníka viazaný na ten istý účet t.j. účet, na ktorý sa úver spláca a zároveň z ktorého sa aj (hoci opakovane) aj použije. Za týmto účelom sa kvôli dosiahnuteľnosti peňazí vydáva dlžníkovi platobná karta (t.j. je viazaná na konkrétny kartový úverový účet spravovaný veriteľom), na ktorom sa zaznamenávajú všetky obraty na tomto účte vykonané.

Ak sa v zmluve špecifikujú ako predmet záväzkového vzťahu dve sumy, obidve definované ako revolvingový úver (raz 45000 Sk, potom 30054 Sk), pri ich odlišných výškach, úrokových mierach, RPMN a pod. aj ohľadom hlavného plnenia ide o neplatný právny úkon pre svoju neurčitosť a zmätočnosť.

Nejedná sa navyše ani o revolving, pretože, ako bolo uvedené vyššie, peniaze boli žalovanému poukázané na účet v banke a požičanú sumu mali žalovaní splácať na účet žalobcu č. XXXXXXXXXXXX/XXXX, VS: XXXXXXXXXXXX a v pravidelných splátkach po 1510 Sk v počte 36. Z uvedeného vyplýva, že pri riadnom splatení by úhradou poslednej, 36. splátky úverový vzťah zanikol splnením. Za tohto stavu preto len ťažko potom mohli žalovaní opakovane využívať splátky, zaplatené na iný než kartový účet v prípade, ak im na tento iný účet nebola poskytnutá platobná karta a teda o žiaden revolving sa nejedná.

Podľa § 37 ods. 1 OZ: právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

Zo spôsobu vymedzenia predmetu samotného hlavného plnenia (výška požičanej sumy, úrok z úveru či RPMN) nie je teda vôbec zrejmé 1) čo (aká suma) a 2) za akých podmienok bol tento úver v skutočnosti dojednaný. Hlavný záväzok i jeho súčasť uvedené či už v zmluve samotnej ako aj v oznámení veriteľa zo dňa 18.8.2009 sú nejasné, nezrozumiteľné a zmätočné a preto je celá úverová zmluva neplatná ako celok a žalobca by sa mohol domáhať plnenia titulom bezdôvodného obohatenia.

Podľa § 451 OZ:

(1) Kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať.

(2) Bezodôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

Podľa § 457 OZ:

Ak je zmluva neplatná alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa § 100 OZ veta prvá:

(1) Právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110

Podľa § 107 OZ:

(1) Právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

Odhliadnuc od toho, že sa daný právny vzťah posudzuje podľa ustanovení o bezdôvodnom obohatení, možno konštatovať, že ku dňu podania žaloby dňa 20.8.2013 bola pohľadávka premlčaná aj podľa

úpravy všeobecnej trojročnej premlčacej doby, pretože: ak oznámenie o zosplatnení úveru zo dňa 24.1.2010 bolo žalovanému doručené dňa 28.1.2010 (čl. 12) a lehota na plnenie 15 dní uplynula dňa 13.2.2010, dňom 14.2.2010 začala plynúť trojročná premlčacia doba, ktorá uplynula dňa 13.2.2013. U bezdôvodného obohatenia ale platí, že premlčacia doba začína plynúť odo dňa nasledujúceho po dni, kedy vzniklo. Žalobca vyplatil žalovaným sumu 1320,23 eura dňa 18.8.2009 (viď zápis v karte klienta) a teda dňom 19.8.2009 mu dvojročná subjektívna lehota uplynula už dňa 18.8.2011.

S poukazom na všetky vyššie uvedené skutočnosti a úvahy súd z dôvodu, že

- a) zmluvné úroky sú neplatné pre rozpor dobrými mravmi v zmysle analýzy uvedenej v bode 1/ odôvodnenia tohto rozsudku
- b) zmluva ohľadom hlavného plnenia je pre neurčitosť podľa § 37 OZ neplatná v zmysle analýzy uvedenej v bode 2/ odôvodnenia tohto rozsudku
- c) pohľadávka žalobcu je premlčaná; žalobu ako plne nedôvodnú zamietol.

Podľa § 142 ods. (1) OSP: Účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Základným merítkom pre nárok na náhradu trov konania je miera úspechu vo veci a keďže žalovaní boli plne úspešní, patrí im plná náhrada trov konania. Tento osud zdieľa aj vedľajší účastník, ktorý bol zastúpený právnym zástupcom. Jeho trovy pozostávajú z odmeny za 1 úkon 91,29 eura plus režijný paušál 80,4 eura, čo za dva úkony - 1. príprava a prevzatie zastúpenia, 2. podanie vyjadrenia - činí spolu 198,66 eura. Právny zástupca vedľajšieho účastníka ich uplatnil v sume zodpovedajúcej 42,65% a preto mu ich súd priznal v požadovanej výške t.j. v sume 84,73 eura.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie do 15 dní odo dňa doručenia na podpísanom súde v 2 vyhotoveniach.

V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach /§ 42 ods. 3 OSP/ uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.